

Korrupció, csalás? Ezt kell tudni a visszaélések bejelentéséről

A 2021-es év végével újabb kötelezettség hárult a legalább 250 főt foglalkoztató cégekre a visszaélés-bejelentési, másnéven „whistleblowing” rendszer kötelező kiépítésével.

A kötelezettség 2023. december 17. napjától már a legalább 50 főt foglalkoztató cégekre is ki fog terjedni. Cikkünkben általános képet kívánunk nyújtani a visszaélés bejelentés fogalmáról és legújabb uniós szabályozásáról.

Bármely szervezetnél előfordulhatnak olyan jogellenes tevékenységek, mint például a korrupció, csalás, zaklatás, szakmai mulasztás vagy hanyagság, amelyekről elsősorban olyan személyek értesülnek, akik a cég munkatársai vagy a munkájuk során a cégekkel egyéb módon kapcsolatba kerülnek. Amennyiben ezen személyek a visszaéléseket időben bejelentik az illetékes személyek, szervek felé, úgy azzal jelentős pénzügyi- és hírnévvesztés, vagy akár a közérdek súlyos sérelme is megelőzhető. Sajnálatos módon az információ birtokában lévő személyek általában nem lépnek, mert félnek a megtorlástól.

Az Európai Bizottság ebből kifolyólag a visszaélést bejelentő személyek védelme, a megtorlás tilalmának bevezetése, a könnyen hozzáférhető bejelentési csatornák létrehozása és az európai és nemzeti szintű szabályozás egységesítése érdekében 2018-ban átfogó jogi keretek megalkotását kezdeményezte. Ennek eredményeként elfogadták az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szóló (EU) 2019/1937 irányelvet.

A tagállamok így kötelesek elfogadni és hatályba léptetni azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az irányelvnek megfeleljenek. Ennek határideje 2021. december 17. napján lejárt, ugyanakkor az annak átültetését biztosító magyar jogi szabályozás még nem jelent meg. Magyarországon jelenleg a panaszokról és közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény tartalmaz rendelkezéseket a visszaélések bejelentésével összefüggésben, azonban annak alkalmazása csak a közszférában kötelező, a magánszférában csupán opcionális.

Míg más uniós országokban a visszaélés-bejelentési rendszereknek jelentős hagyománya van, Magyarországon ennek alkalmazása még marginális, így bevezetése is jelentős kihívás elé állítja a hazai cégeket. Utóbbit tovább nehezíti az irányelv implementációjának eddigi elmaradása. Mindazonáltal az alapvetés megismerése segítséget nyújthat a cégeknek a visszaélés-bejelentési rendszerek kialakításához.

Az irányelv szerint a cégeknek biztonságos bejelentési csatornákat kell kialakítaniuk akként, hogy garantálják a bejelentő személyazonosságának védelmét – akár az anonimitás biztosításával is. Ilyen bejelentési csatorna lehet a személyes, telefonos, e-mail-es bejelentés, vagy a webalapú online rendszer, amely a mai digitalizált világban egyre nagyobb jelentőséggel fog bírni. A bejelentési csatornákat belső, erre a célra kijelölt személy vagy szervezeti egység működtetheti, de egy külső harmadik fél is biztosíthatja. A cégeknek külön figyelniük kell arra, hogy a bejelentés nyomon követése átlátható legyen.

A cégek az irányelvnek való megfelelés érdekében kötelesek visszaélés-bejelentési szabályzatot is kialakítani, amely tartalmazza a bejelentési csatornákról, a bejelentés kezeléséről, vizsgálatáról, elbírálásáról, visszajelzésről, a titoktartásról, személyes adatok védelméről, adatkezelésről szóló előírásokat, garanciákat.

Amennyiben cikkünk felkeltette érdeklődését, keresse bizalommal szakértő kollégáinkat.